

Takva

ŞEVAL 1447

İZZET ARAYIŞI

Bilal Özbuğday

MÜNAFIKLARIN
ÖZELLİKLERİ

- 2 -

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd, ancak Allah (cc) içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah (cc) kimi hidayete erdirirse onu saptıracak, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Salat ve selam da O'nun, bizlere rehber olması için gönderdiği peygamberi Muhammed'e (sav) olsun.

Münafıkların özelliklerini ele aldığımız yazı silsilemizde bu ay münafıkların izzeti ve üstünlüğü kafirlerin yanında aramaları, izzet ve üstünlük sahibi olarak kafirleri görmeleri konu edilmiştir.

Ömür hızla bitiyor ve hatırlayıp yaptıklarımızdan çok, unutup da yapmadıklarımız var. Hakkıyla ibadet edemiyor, tat alamıyoruz. Akralılık sınırlarını gözetemiyoruz. Sada-ka, infak konusunda zayıfız. Ümmete katkımız ise yapabileceğimizin çok altında... İçimizde az bir kesim müstesna birçok hastalığın müptelası olmuş durumdayız. Peki ne yapmalı?..

Dergimizin içerisindeki, kıymetli yazarlarımızın, özenle hazırladıkları diğer yazılarımızı da okumanız ve faydalanmanız ümidiyle...

Başarı Allah'tandır.
Velhamdulillahi Rabbil âlemin...

Editör

İzzet Arayışı

Bilal Özbuğday

Takva

Nisan 2026
63. Sayı

takvadergisi.org

Münafıkların ve kalbi hastalıklı zümrenin birden fazla vasıfları bulunmaktadır. Onların en belirgin ve temel özelliği ise içlerinin ve dışlarının birbirlerinden farklı olmasıdır. Onlar içlerinde küfrü ve kafirlere olan sevgiyi taşıırken dışlarına imanı izhar ederler. Dolayısıyla kalplerinde küfrün ve kafirlerin sevgisi, imanın ve müminlerin kını vardır. Kalplerinde iman yoktur. Bundan dolayı da yer yer kalplerindeki küfrü ve küfre olan, kafirlere olan sevgiyi dışarı vururlar. Münafıkların ve kalbi hastalıklı kimselerin özelliklerinden birisi de izzeti ve üstünlüğü kafirlerin yanında aramalarıdır. İzzet ve üstünlük sahibi olarak kafirleri görmektedirler. Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ
أَيَّبَتُّعُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا

"Münafıklara, kendileri için elem dolu bir azap olduğunu müjdele. Onlar, müminleri bırakıp kâfirleri dost edinen kimselerdir. Onların yanında izzet ve şeref mi arıyorlar? Hâlbuki bütün izzet ve şeref Allah'a aittir."¹

Ayet münafıkların azap ile müjdelenmesi ile başlamaktadır. Sonrasında onların özelliklerinden yani kafirleri dost edinmelerinden bahsedilmektedir. Ayetin en son kısmında ise kafirleri dost edinme sebepleri zikredilmektedir. O da izzeti kafirlerin yanında aramalarıdır.

Münafıkların içlerinde taşıdıkları kafirlere karşı sevgi ve müminlere karşı öfkeden dolayı hakikatte Müslümanlara düşman, kafirlere karşı dostluk içerisindedirler. Yani velaları kafirlere, beraları ise müminleredir. Bunun sebebi ise kafirlerin üstün olduğunu zannetmeleridir.

Münafıkları ve kalbi hastalıklı kimseleri onların yanında izzet aramaya iten sebeplerden biri de Allah'a karşı taşıdıkları suizandır. Allah'ın müminlere yardım etmeyeceğini düşünüp yardımın kafirlerin yanında bulduklarını maddi hazırlıklarda olduğunu, onların elde ettiği ve ulaştığı mertebelerde olduğunu zannetmelerindedir.

Onlar, kafirlerin ellerindeki bazı somut sebepleri görmekle kısır bir görüşe sahip olmakta ve bunun ötesini göremeyerek her şeyin Allah azze ve celle'nin elinde olduğunu, güç ve kuvvet ile tüm yaratılmışların O'nun emrinde olduğu hakikatine yakinen iman etmemektedirler.

Allah azze ve celle bir başka ayette ise şöyle buyurmaktadır;

وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ

"...Hâlbuki asıl üstünlük Allah'ın, Peygamberinin ve mü'minlerindir. Fakat münafıklar (bunu) bilmezler."²

Bu ayette ise Rabbimiz izzetin, üstünlüğün Allah azze ve celle katında olduğunu hatırlatmaktadır.

Münafıklar, izzet arayışından dolayı kafirleri dost edinir ve onlara Müslümanların aleyhinde yardım ederler.

İzzet ve üstün olmak ancak takva ve iman ile mümkündür. İman ve takva ile elde edilmeyen bir üstünlük, Allah katında gerçek bir üstünlük değildir.

Münafıkların özelliği ise üstünlüğü, izzeti, onuru, şan ve makamı insanların, özellikle de kafirlerin ellerinde bulduklarını maddi güçlerde, otoritelerde olduğunu zannetmeleridir. Onlar bu yüzden kafirlere yaklaşır, müminlerden uzaklaşırlar. Onların kafirlere dost, müminlere düşman olmalarının sebebi, yanlış izzet anlayışlarıdır.

¹ (4/Nisa 138-139)

² (63/ Münafikun 8)

Müminler ise izzeti Allah'ın yanında bilmeli ve ona göre hareket etmelidirler. Dünyada kafirlerin zahiri bir üstünlüklerinin olduğunu görseler de bunun geçici olduğunu, bir köpük misali sahte olduğunu hakikatinin olmadığını bilmelidirler. Allah azze ve celle şöyle buyurmaktadır;

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا

"...Her kim şan ve şeref istiyorsa bilsin ki, şan ve şeref bütünüyle Allah'a aittir."³

Bugün durum Müslümanların aleyhinde olabilir ancak imanı yakın ile bezenmiş olan müminler bilmelidir ki akıbet yine de Allah'ın ve O'nun samimi kullarınındır. Üstünlük bu dünyadaki hakimiyetten ibaret değildir. Yeryüzündeki otorite, Allah azze ve cellenin kullarına vereceği üstünlüğün çeşitlerinden sadece bir tanesidir. Bu üstünlüğe erişmek için Allah azze ve celle'nin gösterdiği yoldan ayrılmak kalpteki imana şüphenin karışmasıdır.

İzzet kafirlerin ellerinde bulundurdukları mal, mülk, güç, silah, teknolojik ilerlemişlik gibi şeylerde saklı değildir. Bilakis izzet Allah azze ve cellenin müminlere indirdiği ve indireceği ilahi destek ve güçtedir.

Mümin ise münafıkların aksine maddecî ve maddeye dayanarak değil, işleri Allah'a dayanarak ve O'na tevekkül ederek değerlendirir. Bu da kendisini sadece Allah'a karşı hüsnü zan besleme, O'nunla mutmain olma, O'na karşı ümitli olma ve O'nun Müslümanları asla yüz üstü bırakmayacağı hususundaki zannını diri tutmasına sebep olur. Bu da mümin için arzu edilen bir durumdur.

Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى
أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فإِنَّهُ
مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"Ey inananlar! Yahudi ve Hristiyanları dost edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostlarıdır. Sizden kim onları dost edinirse, kuşkusuz o da onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğunu doğruya iletmez."

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ
يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُضْبِحُوا عَلَى مَا
أَسْرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ

"İşte kalplerinde bir hastalık (nifak) bulunanların, "Başımıza bir felaketin gelmesinden korkuyoruz" diyerek onların arasında koşup durduklarını görürsün. Ama Allah, yakın bir fetih veya katından bir emir getirir ve onlar içlerinde gizledikleri şeye (nifaka) pişman olurlar."⁴

Bu ayette de münafıkların kafirlere meyletmesinin sebebi olarak dünyalık güç ve kuvvete dayanmaları olarak izah edilmiştir.

Rasulullah (sav) ve yanındaki ashabın imtihanları ağırlaşınca bazı kişiler münafıklık yapmaya başladı ve olmayacak çirkin sözler söylediler. Allah Rasülü (sav) insanların çektiği belaları ve sıkıntıları görünce onları müjdeleyerek şöyle dedi;

"Canımı elinde tutan Allah'a yemin olsun ki, şu gördüğünüz sıkıntılı dönem ve belalar yok olup gidecektir. Umarım ki ben, Beyti Atik olan Kabe'yi güven içerisinde tavaf edeceğim ve Allah bana Kabe'nin anahtarlarını verecektir. Allah Kısra'yı ve Kayser'i helak edecek, onların hazinelerini Allah yolunda infak edeceksiniz."

³ (35/ Fatır 10)

⁴ (5/ Maide 51-52)

O sırada yanında arkadaşları bulunan bir kişi şöyle seslendi: "Siz şu Muhammed'in dediklerine şaşırıyorsunuz musunuz? Baksana Kabe'yi tavaf edeceğimizi, Faris ve Rumların hazinelerini sağa sola dağıtacağımızı bizlere vaat ediyor. Halbuki öyle bir durumdayız ki içimizden herhangi bir kişi korkusundan dolayı tuvalete bile gidemiyor. Allaha yemin olsun ki o bize aldatıcı haberlerden başka vaatlerde bulunmuyor."¹⁵

Bu rivayet bize şunu açıkça göstermektedir ki kalbi hastalıklı ve münafık olan kimselerin Allah'a karşı iyi zanları yoktur. Bugün de izzeti batının yanında aramak, BM ve diğer uluslararası örgütlerin yanında zannetmek Rasulullah'nın (sav) zamanındaki münafıklar ile ilkesel olarak aynı yerde olmak demektir. Demokrasiden ve demokratlardan ülkeler adına medet ummak, onların güç ve otoritelerinin olduğuna kani olmak kalbin en acı hastalıklarındandır.

Her ne kadar onların özelliklerini kafirlerin yanında izzet arayışı olarak belirlediyssek de kafirlere dostluk beslemek, onlara yardım etmek de onların özelliklerindedir. Bugün bir mümin için kafirleri dost edinmesi, dinleri adına onları sevmesi belki düşünülemez. Ancak o kafirlerin içlerinde buldukları durumdan dolayı her şeyin onların elinde olduğu, gücün, kuvvetin onlar yanında bulunduğu, dolayısıyla da içinde bulunulan durumda aziz olanların onlar olduğu kanaatine ulaşabilir. İşte bu kalbi bir hastalıktır. Onlar dünyadaki güçlerine rağmen zilletin içerisinde bocalayan azgın insanlardır.

Münafık ve Kalbi hastalıklı kimseler hangi ortamlarda ortaya çıkar?

- Güç el değiştirdiğinde

Bir otorite ya da hareket güç kazandığında, kalbi hastalıklı ve münafık olan kimseler çıkarları adına ortaya çıkarlar. Hicret sonrası Medine'de İslam toplumu güç kazanınca münafıklık ortaya çıkmıştır.

- Baskı, imtihan ve musibet zamanlarında

Bir toplumda hâkim olan inanç veya ideolojiye ters düşmek riskliyse, münafıklar içlerinde taşıdıklarını gizleyip farklı görünmeyi tercih edebilirler.

- Çıkar ve kazanç ortamlarında

Bir yerden, bir dinden, bir topluluktan görünmek eğer kişiye çıkar sağlıyorsa işte o zamanda münafıkların ortaya çıkması muhtemeldir. Ganimet ortamlarında var olan münafıklar savaş zamanlarında ise sürekli olarak bahanececidirler.

- Kriz anlarında

Savaş, imtihan ve toplumsal kriz anlarında bir taraftan yana görüş bildirerek risk almamak için münafıklar ikili oynayarak hangi taraf işlerine gelir ise onlara meyletler.

Burada şu hususu da zikretmek yerinde olacaktır; Bir başka üstünlük sebebi olarak kabul edilen ve genelde müminlerin arasında görülen şey de insanların kendi hizip ve grupları ile övünme isteği ve bununla üstünlük arayışında ve arzusunda olmalarıdır. Bu durum, cahiliyeden kaynaklanan bir içgüdüdür. Bu hususa da Müslümanların dikkat etmesi gerekir. Kendilerini bu konuda muhasebe etmelidirler.

İzzet ve üstünlük kafirlerin yanında olmadığı gibi mücerret olarak bizlerin intisap ettiği cemaatlerde, gruplarda, mezheplerde ve hiziplerde de değildir. İzzet Allah azze ve cellededir. Onun övdüğü amellerde ve övdüğü kişilerdedir. İnsanlar sahip oldukları grup ile sevinir ve birbirlerine üstünlük kurmaya çalışırlar. Ancak üstünlük sebebi Allah'ın kendi elinde bulundurdukları sebebiyledir. Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

¹⁵ (Beyhaki)

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

“Dinlerini darmadağınık edip grup grup olan kimselerden olmayın. (Ki onlardan) her bir grup kendi katındaki (dinî anlayış) ile sevinip böbürlenmektedir.”⁶

Yani dinlerini parça parça eden, değiştiren ve bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr eden müşrikler gibi olmayın. Bu kimseler diğer bâtil dinlere mensup olanlar, putlara tapanlar, Mecusiler, Hristiyanlar ve Yahudiler gibi olanlardır.

Bizden önceki dinlere mensup olanlar, aralarındaki konularda muhtelif görüşlere, bâtil dinlere ayrılmışlardır. Onlardan her bir fırka kendisinin hak üzere olduğunu sanmıştır. Bu ümmet de aralarındaki konularda mezheplere ayrılmıştır. Birisi hâriç hepsi sapıklıktadır. O ise Allah'ın kitabına, Rasulü'nün (sav) sünnetine, sahabe, tabiin, tebei tabiinin üzerinde buldukları yola sarılan ehl-i sünnet ve'l cemaattir.

İmam Buhari'nin rivayet ettiği, Beni Mustalık gazvesinde yaşanan olay bu konu ile ilgili olarak bizlere ışık tutmaktadır;

“Ensar'dan bir genç ile, muhacirden olan bir genç kuyudan su çekme esnasında sıra kavgasına tutuşurlar. Bu olayda münafikların payı büyüktür. Sonrasında ise her iki genç de kendi kavmini ve grubunu yardıma çağırır. Bir yanda muhacir topluluğu bir yanda ise ensar topluluğu... Bunu haber alan Allah Rasulü (sav) ise hemen olay yerine koşar ve “Cahiliyye davası mı güdülüyor? Nedir bu çığlıklar, bu feryadlar?” der.

Normal şartlarda ensar ve muhacir kavramı İslam ile ortaya çıkan iki kavramdır. Ancak efendimiz bu iki kavramın burada kullanılmasını cahiliye davası olarak anmıştır. Çünkü hak ve adalet yönüne

bakmaksızın ensara sadece ensar diye, muhacire de sadece muhacir olduğu için destek olmak cahiliyedendir. Yani üstünlük mücerred olarak muhacirlikte ya da ensarlıkta dahi değilken günümüzdeki herhangi bir grup veya cemaatten olmakta hiç değildir.

Selam ve dua ile....

⁶ (30/ Rum 32)

İstiğfar ve Önemi

Burak Gültepe

Takva

Nisan 2026
63. Sayı

takvadergisi.org

Günah İşlemesen Bile Allah'tan Af Dile...

Ömür hızla bitiyor ve hatırlayıp yaptıklarımızdan çok, unutup da yapmadıklarımız var.

- Hakkıyla ibadet edemiyor, tat alamıyoruz.
- Komşumuza bile yıllar geçiyor da tebliğ yapamıyoruz.
- Akrabalık sınırlarını gözetemiyoruz.
- Sadaka, infak konusunda zayıfız.
- Tartışmaya baylıyoruz ve gücümüzün çoğunu buraya harcıyoruz.
- Ümmete katkımız ise yapabileceğimizin çok altında...

İçimizde az bir kesim müstesna birçok hastalığın müptelası olmuş durumdayız.

Peki ne yapmalı?

Hiç günah işlemeyen bir kul olmaksızın, günah işleyip tövbe edip tekrar tekrar Rabbine rücu eden bir kul olmalı. Bu minvalde bazı hadis-i şerifleri okuyacağız.

Egarr İbn Yesâr el-Müzenî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah (sav) şöyle buyurdu:

عَنِ الْأَعْرَبِيِّ بْنِ يَسَارٍ الْمُزَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَا أَيُّهَا النَّاسُ تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ فَإِنِّي أَتُوبُ
إِلَى اللَّهِ فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ

"Ey insanlar! Allah'a tövbe edip ondan af dileyiniz. Zira ben ona günde yüz defa tövbe ederim."¹

· Günahlardan korunmuş Nebi (sav) bile günde defalarca Allah'tan bağışlanma diliyorsa bizim gibi günahkarlar da en az onun kadar bağışlanma dilemelidir.

· Tövbe etmek, Allah'tan bağışlanma dilemek faziletli amellerdendir. Veleve ki insan bir günah işlemesin... Yine de kulluğu istiğfar üzere olmalıdır.

· Hadislerde geçen 70 veya 100 sayıları çokluktan kinayedir. Hatta daha fazla tövbe ettiğini belirtmektedir.

· Nebi (sav) ümmetine hayır yollarını öğretmiş ve kendisi de uygulayarak güzel bir örneklik teşkil etmiştir. Siz de ey Müslümanlar! Allah'a tövbe ederek yaklaşın.

Tövbe; rücu etmek, geri dönmek, pişman olmak, yaptığı günahı bırakıp yüce Allah'a yönelmektir. Tövbenin asıl anlamı dönmektir. Gazali "Allah'a isyana giden yoldan, itaate giden yola dönmektir" demiştir. Kurtubi ise "Kulun tövbe etmesi, Allah'ın emir ve yasaklarına aykırı davranmaktan vazgeçip, bu emir ve yasaklara uygun davranmaktır" demiştir.

Tövbe etmek kulun faziletini arttıran amellerdendir. Tövbe etmek farzdır. Dâvûd (as) iki kişinin mahkemesi ile imtihan edilmişti. Dâvûd (as) bu iki kişiden birini dinlemiş diğerini dinlemeden hüküm vermişti. Yaptığı amelin yanlış olduğunu anlayıp hemen Rabbine tövbe etti ve eski halinden daha yüce bir konuma geldi. Rabbimiz onun bu tövbesi sebebiyle iki şey verdi:

"Davud kendisini imtihan ettiğimizi anladı, derhal Rabbinden mağfiret diledi, eğilip secdeye kapandı ve Allah'a yöneldi. Böylece onu bağışladık. Şüphesiz onun (Davud'un) Bizim katımızda gerçekten bir yakınlığı ve varılacak güzel bir makamı (bulunmaktadır)."²

Evet, Dâvûd (as) hatasından sonra tövbe ederek yakınlık ve güzel bir makam elde etmiştir. Bu sebeple tövbe etmeden önceki halinden daha yüce bir konuma gelmiştir. Burada bize de tövbeye teşvik vardır.

¹ (Müslim)

² (38/Sâd 24-25)

Salihlerden biri dedi ki: Çok fazla düşünmeyin! Ama çokça istiğfarda bulunun. Çünkü düşünmekten açılmayan kapıları, Allah'a af dilemek açar!

"Kulunun tövbe etmesinden dolayı Allah Teâlâ'nın duyduğu memnuniyet, sizden birinin ıssız çölde kaybettiği devesini bulduğu zamanki sevincinden çok daha fazladır."³

· Bu hadisten yüce Allah'ın kullarına karşı merhametini ve kullarının tövbesinden dolayı memnuniyetini anlıyoruz. Yani kul ne kadar günah işlerse işlesin sonra pişman olup 'Rabbim! Sana döndüm, bağışla' diyerek göz yaşları dökerse, yüce Allah kendi şanına yakışacak şekilde sevinir.

· Tövbe eden kimse kasıtlı olmadan yüce Allah'a "Ben senin rabbinim" sözünü söylemiştir. Bu küfür sözüdür, lakin çölde devesini bulup aşırı sevinçten ne dediğini bilmediği için mazur görülmüştür. İkraha (zorlama) olmadan küfür veya şirk sözünü sair zamanda söylemek insanı dinden çıkarır. Bir kimse dinle alay etse, onun niyetine bakılmaz. Çünkü dinle, dinin şiarlarıyla alay etmek küfürdür; insanı dinden çıkarır. Bu hadiste istisnai bir durum görülmektedir.

· Tövbe, Allah'ın rahmetine ve mağfiretine ulaşmanın en önemli yoludur.

· Yüce Allah kulundan hemen vazgeçmez. Ona defalarca imkân ve fırsat verir. İnsanın en umutsuz anında bile, tövbe ile yeniden başlama fırsatı vardır. Bu, bize umudun asla kaybedilmemesi gerektiğini ve her zaman daha iyi bir insan olma yolunda ilerleyebileceğimizi hatırlatır. Bu kadar bağışlayıcı bir Rab var iken: **"Halâ Allah'a tövbe edip O'ndan bağışlanma dilemiyorlar mı? Allah çok bağışlayıcı ve engin merhamet sahibidir."**⁴

"Allah Teâlâ gündüz günah işleyenin tövbesini kabul etmek için geceleyin elini açar. Geceleyin günah işleyenin tövbesini kabul etmek için de gündüz elini açar. Güneş, battığı yerden doğuncaya kadar bu böyle devam edip gider."⁵

· Her gün insana verilmiş bir imkân ve fırsattır. Kişinin ölümü yahut güneşin batıdan doğması ile bu imkânlar bitecektir. Yüce Allah'ın elini açması, kulunun tövbe etmesinden hoşnutluğunu, kulun tövbesini kabul edeceğini göstermektedir.

· Genelde günah işleyen kişi kısmen kendini kaybeder. Yani ne yaptığını bilmez ve o günahı işler. Sonrasında ise akli başına gelir ve 'ben ne yaptım!' diyebilir. Bilsin ki tövbesini bekleyen, ona acıyan bir Rabbi var. Mesela hendekler kazıp içlerinde mü'minleri yakarak azaplandırıran bir kesim vardır ki yüce Allah onları bile affedebilecektir. Günahı izledikten sonra 'biz ne yaptık', 'Allah'a nasıl hesap vereceğiz' deseler Allah onları bile affedecekti: "Şüphesiz inanmış erkeklerle inanmış kadınlara işkence edip sonra tövbe de etmeyenlere cehennem azabı ve (orada) yanma cezası vardır."⁶

· Kudsi bir hadiste ise: "Kulum bir günah işledi ve bildi ki, günahı affeden veya günah sebebiyle cezalandıran bir Rabbi vardır. Sonra kul dönüp tekrar günah işler ve "Ey Rabbim beni affeyle!" der. Allah Teala da: "Kulum günah işledi ve bildi ki, günahı affeden veya günah sebebiyle muaheze eden bir Rabbi olduğunu bildi. Dilediğini yap, ben seni affettim!"⁷

· Yüce Allah kullarına belirli sayıda 3 defa, 5 defa tövbe sayısı vermemiştir. Tabiri caizse sınırsızdır. Eğer 3 defa tövbe hakkınız var deseydi halimiz perişan olurdu.

³ (Buhari ve Müslim)
⁴ (5/Mâide 74)

⁵ (Müslim)

⁶ (85/Burûc 10)

⁷ (Buhari ve Müslim)

· Yüce Allah'ın 'elleri' ifadesi, kimi tarafından kudret, kuvvet, nimet ve destek gibi anlamlara getirilmiştir. Ancak bu yorum, selefın yaklaşımına aykırıdır. Selef, Allah'ın sıfatlarını olduğu gibi kabul etmiş, 'keyfiyetini Allah bilir' diyerek yorumlama yoluna gitmemiştir.

"Güneş batıdan doğmadan önce kim tövbe ederse Allah onun tövbesini kabul eder."⁸

"Bir kul can çekişmeye başlamadığı sürece, Allah Teâlâ onun tövbesini kabul eder."⁹

· Güneş batıdan doğduktan sonra eğer kişi daha önce iman etmemiş ise o an iman etmesi geçersizdir. Aynı şekilde asi olanların tövbe etmeleri de kabul olmaz. Çünkü güneşin batıdan doğması büyük bir alamettir ve o an herkes bu olaya şahit olur. Böylece gerçeğin ne olduğu ortaya çıkar ve Allah'a iman konusunda kabul ve tasdik etmeleri gereken boyunlarının borcu olan şeyin ne olduğunu çok iyi anlarlar.

· Ölüm kişinin kıyametidir. Öldükten sonra ve ölümün son alametleri çöktüğünde artık tövbe yoktur. Firavun'un öleceğini anlayıp "İsrailoğullarının inandığından başka ilâh bulunmadığına kesinlikle inandım"¹⁰ demesi örnek verilebilir.

· Tövbeyi geciktirmek, yaşlılığa bırakmak, ölüme yakın bir zaman tövbe ederim demek gaflettendir.

"Allah katında (makbul) tövbe, ancak bilmeyerek günah işleyip sonra hemen tövbe edenlerin tövbesidir. İşte Allah bunların tövbelerini kabul buyurur. Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. Yoksa (makbul) tövbe, kötülükleri (günahları) yapıp yapıp da kendisine ölüm gelip çattınca, 'İşte ben şimdi tövbe ettim' diyen kimseler ile kâfir olarak ölenlerinki değildir. Bunlar için ahirette elem dolu bir azap hazırlamışsıdır."¹¹

⁸ (Müslim)

⁹ (Tirmizi)

¹⁰ (10/Yunus 90)

¹¹ (4/Nisâ 17-18)

· Tövbeyi geciktirmeyin, yaşlılığa bırakmayın. Zaten yaşlılıktaki bir kimse, gençliğinde yaptığı günahlara güç yetiremez. Yanlış anlaşılmasın! Yaşlılıkta yapılan tövbe kabul edilmez demiyoruz ama olması gereken, tavsiye edilen gecikmeden günahları terk edip tövbe etmektir. Ölümün ansızın geldiği unutulmamalıdır.

"Ve onlar bir kötülük yaptıkları ya da nefislerine zulmettikleri zaman, Allah'ı hatırlayarak hemen günahlarının bağışlanmasını dilerler. Günahları da Allah'tan başka kim bağışlayabilir? Ve onlar, yaptıklarında bile bile ısrar etmezler."¹²

Ölümün ne zaman geleceği belli olmaz: **"Nihayet onlardan birine ölüm gelip çattınca "Rabbim! Beni geri gönder de, geride bıraktığım dünyada iyi işler yapayım" der. Hayır! Onun söylediği bu söz boş laftan ibarettir. Önlerinde, yeneden diriltilecekleri güne kadar bir berzah vardır."¹³**

Dedi ki: "Rabbim! Beni bağışla ve bana, benden sonra kimseye nasip olmayacak bir hükümlanlık lütfet. Şüphesiz sen çok ihsan sahibisin."¹⁴

Süleyman (as) gibi bir peygamber bile yüce Allah'tan bir şey istemezden evvel 'beni bağışla' diyerek tövbe ediyor. Günahlarınız dualarınızın kabul edilmesine engel teşkil edebilir. Bu sebeple öncelikle tövbe ve istiğfar sarılın.

Tebük Gazvesine katılmayan Kâb bin Mâlik'i düşünelim. O (ra), doğruluktan ayrılmadı ve Allah'tan bağışlanma diledi. Nihayetinde yüce Allah, Kâb'ı bağışladı.

Bir mü'min günah işlediği zaman üzülmesi, pişmanlık duymalı ve tövbe etmelidir. Bunun aksi durumlarda hayır yoktur. **"De ki: "O (musibet) kendinizdendir."¹⁵**

¹² (Âl-i İmrân 135)

¹³ (Mü'minûn 99-100)

¹⁴ (Sâd 35)

¹⁵ (Âl-i İmrân 165)

Yüce Allah, kuluna veya bir topluma işledikleri yüzünden azap edebilir. Bu azabı ise ancak tövbe ortadan kaldırır. Ayrıca günah, küçük görülmemelidir.

"Mümin, günahlarını üzerine düşürecek bir dağ gibi büyük görür. Fâcır (fütursuzca günah işleyen) kimse ise günahlarını burnu üzerine konan ve kovalayınca kaçacak bir sinek gibi görür."¹⁶

Cüheyne kabilesinden zina ederek gebe kalmış bir kadın Peygamberin (sav) huzuruna geldi ve: - Yâ Resûlallah! Cezayı gerektiren bir suç işledim. Cezamı ver, dedi. Bunun üzerine Peygamber aleyhisselâm kadının velisini çağırttı. Ona: **"Bu kadına iyi davran! Doğum yapınca bana getir!"** buyurdu.

Adam Resûl-i Ekrem'in buyurduğu gibi yaparak kadını doğumdan sonra getirdi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kadının üzerine elbisesinin iyice bağlanmasını emretti; sıkı sıkıya bağladılar. Sonra Peygamberin (sav) emri üzerine taşlanarak öldürüldü. Daha sonra Resûl-i Ekrem kadının cenaze namazını kıldı. Ömer: Yâ Resûlallah! Zina etmiş bir kadının namazını mı kılıyorsun? diye sorunca Peygamber şunları söyledi:

"O kadın öyle bir tövbe etti ki, şayet onun tövbesi Medine halkından yetmiş kişiye taksim edilseydi, hepsine yeterdi. Sen Allah'ın rızasını kazanmak için can vermekten daha üstün bir şey biliyor musun?"¹⁷

· Bu hadis ile tövbenin Allah katında önemini ve büyüklüğünü anlıyoruz. Affedilmeyecek bir günah yoktur. Yeter ki tövbe-i nasuh (samimi tövbe) olsun. Bu tövbede günaha dönmek, içtenlik, samimiyet ve pişmanlık vardır. **"Ey iman edenler, Allah'a kesin (nasuh) bir tövbe ile tövbe edin."**¹⁸

· Canını Allah için vermek en faziletli davranışlardandır. Normalde kadın, kendi halinde/içinde tövbe etse de olurdu ama bunu yapmayı ahirete hiçbir günah bırakmamak adına bu dünya da cezasını çekmeye razı oldu. Dünya da iken had cezası uygulanmış bir günah, ahirette kişinin karşısına çıkmaz.

· Evli kişinin zinası recm ile ölümdür. Bekar kimsenin cezası 100 sopa ve 1 yıl sürgündür. Bir kimseye zina isnat ederken 4 şahit getiremeyen kimselere ise 80 sopa ceza uygulanır.

"Zina eden kadın ve erkeğin her birine yüz değnek vurun."¹⁹

"Korunan (iffetli) kadınlara (zina suçu) atan, sonra dört şahit getirmeyenlere de seksen değnek vurun ve onların şahitliklerini ebedi olarak kabul etmeyin. Onlar fasık olanlardır."²⁰

"İnsanoğlunun bir vadi dolusu altını olsa, bir vadi daha ister. Onun ağzını topraktan başka bir şey doldurmaz. Ama Allah, tövbe edenin tövbesini kabul eder."²¹

· Bu hadis, insanoğlunun doymak bilmeyen hırsını ve dünya malına olan zaafını anlatıyor. Ömrünün sonuna kadar yiyemeyeceği malı olsa dahi o, malının çoğalmasını ister. Dünyanın süsünden ve hırsımızdan sakınmalıyız. "Âdemoğlu ihtiyarladıkça onda iki şey gençleşir: Mala karşı hırs ve hayata karşı hırs."²²

· "Onun ağzını topraktan başka bir şey doldurmaz" sözü ile kastedilen insanın doymak bilmeyen hırsını ancak ölüm sona erdirebilir demek olabilir.

¹⁶ (24/Nûr 2)

²⁰ (24/Nûr 4)

²¹ (Buhari ve Müslim)

²² (Buhari ve Müslim)

¹⁶ (Tirmizi)

¹⁷ (Müslim)

¹⁸ (66/Tahrim, 8)

Abdullah bin Amr (ra) mezarlığa baktı. Sonra hemen bineğinden inip iki rekât namaz kıldı. Kendisine: 'Bu senin daha önce yapmadığın bir şeydir?' denildiğinde şöyle cevap verdi:

"Kabirlerdeki ve onların Allah ile aralarına giren engeli (ölümü) hatırladım da bu iki rekât namazla Allah'a yakınlaşmak istedim."

· Allah, günah işleyen kullarının tövbelerini kabul etmeye hazırdır. Tövbenin şartları; "pişmanlık, bir daha yapmamaya azmetmek" yerine getirildiği takdirde yüce Allah kuluna tövbeyi zorlaştırmıyor, kabul etmemezlik yapmıyor.

Hasan Basri dedi ki: "Rabbimizin istiğfar eden bir kula azap edeceğini sanmıyorum."

'Neden' diye sorulduğunda "Ona istiğfar etmesini ilham eden kimdir?" dedi. 'Allah'tır' denilince. "Nasıl olur da istiğfar edinmeyi ilham ettiği kimseye azap etmeyi murad eder" dedi.

"Biri diğerini öldüren ve her ikisi de cennete giren iki kişiden Allah Teâlâ hoşnut olur. Bunlardan biri Allah yolunda savaş ederken diğeri tarafından öldürülür. Katil olan da daha sonra tövbe eder, müslüman olur, o da Allah yolunda savaşırken şehid düşer."²³

· Bir-i Maûne faciasında sahabelerden Âmir b. Führeyre (ra) arkasından Cebbâr adlı kişi tarafından mızraklandı. Mızrak Âmir'in sırtından girip göğsünden çıktı. Bu sırada "Kâbe'nin Rabbine Andolsun ki kazandım" dedi! Cebbâr bunu anlayamadı, çünkü kazanan kendisiydi. Öldürülen ise savaşı kaybetmişti. Bu sözlerin üzerine düşündü ve en sonunda Müslüman oldu.

· Müslüman yüce makamlardan bir makam olan şehitliği hedefler. Allah'ın rızası, cennete gitme arzusu ana gayelerdendir. Buna ulaşan Müslüman Allah'a hamd eder.

· Müslümanın kanı çok değerlidir hatta Kâbe'den daha değerlidir. Onu öldürenin tövbesi kabul edilir. Tövbeden sonra günahın eseri kalmaz. **"Günahlarından samimi olarak tövbe eden kimse hiç günah işlememiş gibidir."**²⁴

· Müslümanların dünyadaki kavgaları, anlaşmazlıkları, dargınlıkları ahirette sona erecektir.

· Tövbe ve kul haklarıyla alakalı bazı örnekler verelim;

Kişi, insanları aldatıyor, yalan söylüyorsa; bu yaptığının tövbesi, aldatmadan, doğru söyleyerek bir hayat yaşamasıdır. Zekât vermeyen biriye zekâtlarını geçmiş döneme dair ödemek zorundadır.

Birilerini kötüleyip gıybet etmiş ise bu işi bırakmalı, aynı ortamlarda kötülediği kişileri övmelidir. Karşı taraf yapılan gıybetti duymuş ise gidip helallik istemek gerekir. Karşı taraf yapılan gıybetti duymamış ise yanına gidilmez! O gıybetti yapılan şahıs için 'Allah'tan bağışlanma iste, sohbet meclislerinde onun güzel hasletlerini anlat. Onun için sadaka ver... Çünkü bu sayede aranız bozulmayacaktır. Duysa kalbi kırılacaktır. Hiç şüphesiz iyilikler kötülükleri yok eder.

Kişi hem Allah'a tövbe ettiğini söylüyor hem de farzları yapmamakta ve haramları işlemekte ısrar ediyorsa bu tövbesi makbul değildir. Hatta bu, Allah ile alay etmek gibidir. Allah'a isyan etmekte ısrar ederken tövbesi nasıl kabul olsun ki!?

²³ (Buhari ve Müslim)

²⁴ (İbn Mâce)

Rabbimiz şöyle buyurur: "Her kim de O'na salih ameller işlemiş bir mü'min olarak varırsa, işte onlar için en yüksek dereceler, içinden ırmaklar akan, içinde ebediyen kalacakları Adn cennetleri vardır. İşte bu, günahlardan temizlenenlerin mükâfatıdır."

Son olarak bir dua ile bitirecek olursak; Resûlullah'ın (sav) şu duaları yapmadan önce bir meclisten kalktığı pek az olurdu:

Allahım! Bize, günahla aramıza engel olacak kadar korkundan hisse ver. Bizi, cennetine ulaştıracak kadar tâatini nasib eyle. Dünya musibetlerini hafifletecek güçlü iman ver. Allahım! Bizi yaşattığın müddetçe kulaklarımız, gözlerimiz ve kuvvetimizden faydalandır; ölümümüze kadar da onları devamlı kıl. Bize zulmedenlerden öcümüzü sen al. Bize düşmanlık edenlere karşı bize yardım et. Bizi dinimizde musibete uğratma. Dünyayı en büyük düşüncemiz ve gayemiz, ilmimizin sonu kılma. Bize acımayanları üzerimize musallat etme.

Tekasür Süresi Bağlamında Dünya Hırsı, Kabir Hakikati Ve Nimetlerin Hesabı

Salih Bağırçan

أَلْهَمِكُمُ التَّكْوَانَ

Takva

Nisan 2026
63. Sayı

takvadergisi.org

Tekasür Suresi, vahyin başlangıç döneminde, Kevser Suresi'nden sonra Rasullah'a (sallallahu aleyhi ve sellem) indirilmiştir. Sure, adını ilk ayetinde geçen "أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ" (Sizi çokluk yarışı oyaladı) ifadesinden almıştır.

Bu sure, dünya işlerine dalıp giden her insan için açık bir uyarı ve güçlü bir mesaj içerir. İnsanların mal, evlat ve soy ile övünmesini eleştirir ve bunun yasak olduğunu bildirir. Ayrıca insanın övündüğü bütün şeylerin sonunda yok olacağını, nihayetinde karanlık bir kabre gireceğini ve orada gerçek hakikati anlayacağını ifade eder.

Tekâsür Suresi'nin Nüzul Sebepleri

Allah'ın indirdiği vahiy çoğu zaman meydana gelen olaylara cevap niteliği taşır. Tekâsür Suresi'nin nüzul sebebi hakkında şu rivayet nakledilmiştir:

Ensar'dan iki kabile vardı: Benî Hârise ve Benî Hâris. Bu iki kabile, sahip oldukları insanlar ve soyları ile birbirlerine karşı övünüyordular. Her biri diğerine "Sizde falan ve falan kimse var mı?" diye soruyordu. Bunun üzerine diğer taraf "Haydi kabirlere gidelim" diyerek ölmüş atalarını gösteriyor ve onlarla da övünmeye devam ediyorlardı. Bu aşırı övünme üzerine Allah Teâlâ şu ayetleri indirdi:

"أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ * حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ"

"Çokluk yarışı sizi oyaladı; nihayet kabirleri ziyaret edinceye kadar."¹

Böylece Allah Teâlâ, insanların ölüleriyle bile övünecek kadar aşırıya gitmelerini bir ibret ve uyarı olarak ortaya koymuştur.

Surenin ayetleri şu başlıklar altında açıklanabilir:

Dünya ile Övünmek

"أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ * حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ"

"Çokluk yarışı sizi oyaladı; nihayet kabirleri ziyaret edinceye kadar."

Allah Teâlâ bu ayetlerde insanı dünya hayatına aldanmaktan ve onun geçici nimetlerine kapılmaktan sakındırmaktadır. Mal ve evlatla övünmenin, dünya itibarı ve şöhret elde etme hırsının insanı Allah'a kulluktan alıkoyduğunu bildirmektedir. İnsan bu uğurda ömrünü tüketir; sonunda ölüm gelir ve o hâl üzere kabre girer.

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Âdemoğlu 'Malım, malım!' der. Ey Âdemoğlu! Senin malından gerçekten sana ait olan; yiyip tükettiğin, giyip eskittiğin ve sadaka verip ahirete gönderdiğindir."

Peş Peşe Gelen Tehdit

"كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ * ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ"

"Hayır! Yakında bileceksiniz. Sonra yine hayır! Yakında bileceksiniz."

Bu iki ayette Allah Teâlâ, insanı dünya çokluğu ile oyalanmaktan vazgeçirmek için güçlü bir uyarı ve tehditte bulunmaktadır. Her ayetin kendine özgü bir anlamı vardır. Birinci ayette, insanın kabirde karşılaşacağı azabı öğreneceği ifade edilir. İkinci ayette ise diriliş gününde kendisine vaat edilen akibetin gerçek olduğunu anlayacağı bildirilir.

Akıbetten Sakındırma

"كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ * لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ"

"Hayır! Eğer kesin bilgiyle bilseydiniz mutlaka cehennemi görecektiniz."

¹ (Camii'l-Beyan fi Tefsir'il-Kur'an/Taberi)

Bu ayetlerde Allah Teâlâ, "kellâ" ifadesini tekrar ederek insanları uyarır ve içinde buldukları durumdan vazgeçmelerini ister. Çünkü yaptıkları şeyler azabı hak etmelerine sebep olacaktır.

Burada geçen "ilmu'l-yakîn" ifadesi, kesin bilgi anlamına gelir. Bazı âlimlere göre bununla kıyamet ve diriliş kastedilmiştir. O gerçekleştiğinde şüphe ortadan kalkacak ve insanların kimisinin mutlu, kimisinin bedbaht olduğu ortaya çıkacaktır. Bazılarına göre ise bu ifade ölüm için kullanılmıştır.

Ahirette Kesin Görüş

“ثُمَّ لَتَرُونَهَا عَيْنَ الْبَاقِينَ”

"Sonra onu kesin olarak gözlemleniz göreceksiniz."

Allah Teâlâ bu ayette önceki ayette verilen uyarıyı pekiştirir. Kâfirler kabirlerinde cehennem azabını uzaktan görecekler, ardından kıyamet günü diriltildiklerinde onu gerçek ve kesin olarak karşılarında göreceklendir.

Bazı âlimlere göre bu ayet, insanın Allah'ın kendisini yarattığını ve ölümden sonra yeniden dirilteceğini kesin olarak anlayacağını ifade eder.

Nimetlerden Sorguya Çekilme

“ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ”

"Sonra o gün mutlaka nimetlerden sorguya çekileceksiniz."

Kıyamet günü her insan Allah'ın kendisine verdiği nimetlerden sorguya çekilecektir. Bazı âlimlere göre burada kastedilen nimet; güvenlik ve sağlıktır. Bazılarına göre ise insanlara verilen tüm nimetlerdir ve bu nimetleri nerede ve nasıl kullandıkları sorulacaktır. Başka bir görüşe göre ise yiyecek ve içecek gibi nimetler de buna dahildir.

Cabir bin Abdullah (radiyallahu anhu) şöyle der:

"Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Ebu Bekir ve Ömer bana geldiler. Onlara taze hurma yedirdim ve su içirdim. Bunun üzerine Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: **'İşte bu, kıyamet günü hakkında sorguya çekileceğiniz nimetlerdendir.'**"²

Kur'an'ın her suresinin mümin üzerinde bir etkisi vardır. Müslüman kişi bu sureleri okuduğunda içinde öğütler ve ibretler bulur. Tekâsür Suresi'nin mümin üzerindeki etkilerinden bazıları şunlardır:

1) Müslümana ölümün, kabir hayatının ve hesap gününün gerçek olduğunu hatırlatır.

2) Dünya işleri, makam, mal ve evlatla aşırı meşgul olmanın Allah'a itaati ihmal ettirebileceğini bildirir.

3) Kıyamet günü insanların güçlerinin, mallarının ve dünyadaki konumlarının kendilerine fayda vermeyeceğini; asıl fayda verecek olanın salih amel olduğunu öğretir.

4) Allah'ın verdiği tüm nimetlerden insanın hesaba çekileceğini hatırlatır.

5) Müslümanın kıyamet gününü ve yaratılış gayesini unutmamasını sağlar.

² (Müslim)

Allah Teala'yı Tüm Kalbinizle Sevin!

الدَّيْمَةُ النَّصِيحَةُ
Nasihatimiz Var

Muhammed Fırat

تَقْوَا
Takva

Nisan 2026
63. Sayı

takvadergisi.org

Hamd, Âlemlerin rabbi olan Allah'a aittir. Salât ve selam, O'nun kelamını bize ulaştıran, sözleriyle onu tefsir eden, yaşantısıyla onun en güzel uygulamasını bizlere gösteren Allah'ın resulü Muhammed Mustafa'nın üzerine olsun.

Allah (azze ve celle) şöyle buyurmaktadır:

“De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, biriktirdiğiniz mallar, durgunluğundan korktuğunuz ticaretiniz, hoşunuza giden evler size Allah'tan, O'nun elçisinden ve O'nun yolunda cihad etmekten daha sevimli ise Allah emrini getirinceye kadar bekleyin. Allah itaatten yüz çevirmiş topluluğu doğru yola iletmez.” (Tevbe/24)

Ebu Abdullah Muhammed bin Hafif es-Sûfi şöyle demiştir:

Şiraz'da Ebu'l Abbas bin Sureyc bize “Allah'ı sevmek farz mıdır değil midir?” diye bir soru sordu. Biz de “farzdır” dedik. O da “Farz oluşunun delili nedir?” diye sordu. Bunun üzerine içimizden hiçbiri onun kabul edeceği bir şekilde cevap veremeyince tekrar ona müracaat ettik: “Allah'ı sevmenin farz oluşunun delili nedir?” Bunun üzerine yukarıdaki ayetle cevap verdi ve devam etti: “Allah onları başkalarının sevgisini kendisinin ve resulünün sevgisinin önüne geçirmeleri durumunda tehdit etmiştir. Tehdit ise ancak bir farzın terk edilmesi durumunda vaki olur.”

Enes (radiyallahu anh)'dan Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

“Canım elinde olan zata yemin ederim ki; sizden biriniz, beni babasından, evladından ve bütün insanlardan daha çok sevmedikçe iman etmiş olmaz.”¹

Ömer b. Hattab (radiyallahu anh) dedi ki: Ya Rasulallah, seni kendi nefsim hariç her şeyden daha çok seviyorum. Allah Resulu bunun üzerine “Hayır ey Ömer, beni kendinden daha çok sevmem gerekir” buyurdu. Buna karşılık Ömer “Vallahi seni kendimden daha çok seviyorum” dedi. Rasulullah da “İşte şimdi oldu ey Ömer” buyurdu.²

Malumdur ki Rasulu sevmek Allah (azze ve celle)'yi sevmek sebebiyledir. Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) ancak Allah sevgisine bağlı olarak Allah'ın onu sevmeyi ve ona itaat edip uymayı emretmesi sebebiyle sevilir. İman ancak Rasul'ün sevgisini can, evlat, baba ve diğer yaratılmışların sevgisinin önüne geçirmeyle hâsıl oluyorsa Allah sevgisi hakkında acaba ne düşünülür?

İbn İshak, Muğire b. Osman b. Ahnes'ten, o da Ebu Seleme b. Abdurrahman'dan, Allah Resulu'nun Medine'ye ayak bastığı zaman bir hutbe irad ettiğini ve hutbesinde şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: “Allah'ın sevdiklerini sevin ve Allah'ı tüm kalbinizle sevin.”³

Ayrıca Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem), Allah ve Resulu'nun sevgisini diğer her şeyin sevgisinin önüne geçirmenin imanın hasletlerinden olduğunu belirtmiş ve bunu imanın tadının alınmasının işaretlerinden saymıştır.

Enes (radiyallahu anh)'dan Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

“Kimde şu üç şey bulunursa imanın lezzetini almıştır: Allah ve Resulu'nu diğer her şeyden daha çok sevmesi, bir kişiyi ancak Allah için sevmesi, Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra tekrar küfre dönmekten ateşe atılmaktan korktuğu gibi korkması.”⁴

¹ (Buhari, 6632.)

² (İbn Hişam, Es-Siretun Nebevi, 2/166-167.)

³ (Buhari, 16; Müslim, 43.)

¹ (Buhari, 14; Müslim, 69.)

Nesai rivayetinde ise şöyledir: "Kimde şu üç şey bulunursa imanın tadını ve lezzetini almış demektir: Allah ve Resulu'nu diğer her şeyden daha çok sevmesi, Allah için sevip buğzetmesi, büyük bir ateş yakılıp da içine atılmayı Allah'a bir şey ortak koşmaktan daha sevimli görmesi."⁵

Ebu Razin el-Ukayli (radiyallahu anh)'den şöyle rivayet edilmektedir: "Dedim ki: Ey Allah'ın Resulu iman nedir? Rasulullah şöyle cevap verdi: Allah'tan başka ilah olmadığına, tek olduğuna, ortağı olmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehadet etmen, Allah ve Resulu'nu diğer her şeyden daha çok sevmen, ateşte yanmanın senin için Allah'a ortak koşmaktan daha sevimli olması ve seninle arasında akrabalık bağı bulunmayan bir kişiyi ancak Allah için sevmendir. Bu hal üzere olduğunda, yaz gününde su sevgisinin susamış kimsenin kalbine girdiği gibi, iman sevgisi de senin kalbine girmiş demektir."⁶

Mikdad b. Esved (radiyallahu anh) Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Kim Allah ve Resulu'nu kalbinden gelerek sâdikane severse, müminlerle karşılaşp onları da severse ve Cahiliyye'yi içine düşüverilecek tutuşturulmuş bir ateş olarak görürse imanın lezzetini tatmıştır - ya da- imanın zirvesine ulaşmıştır."⁷

"Ey iman edenler! Mümin kadınlar size hicret edip geldiklerinde onları sınayın. Allah onların iman edip etmediklerini daha iyi bilir. Onların mümin olduklarını iyice bilerseniz, artık onları kâfirlere gerisin geri göndermeyin..." (Mumteherine, 10)

Böylelikle gerçekten iman ettiklerinin bilinmesi için onları imtihan etmeyi emretmiştir. Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) de ancak Allah ve Resulu'nun sevgisi sebebiyle hicret ettiklerine, bunun dışında bir şeyi isteyerek hicret etmediklerine dair onlardan yemin etmelerini istemiştir. Bu da imtihanlarının bir alameti olmuştur.

İbn Abbas (radiyallahu anhuma) bu ayet hakkında şöyle der: "Bir kadın Peygamber'e müslüman olmak için geldiğinde 'Eşine olan buğzun sebebiyle değil ancak Allah ve Resulu'ne sevgin sebebiyle hicret ettin' deyip yemin ettirirdi."

İbrahim b. Cunejd el-Hateli Kitabul Muhabbet isimli eserinde zayıf bir isnatla Ebu Hureyre'den şu hadisi rivayet etmiştir: "İman, kişinin kalbinde Allah (azze ve celle)'yi sevmesidir." İbn Şihab ez-Zuhri'den mürsel olarak Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: İmanın başı Allah (azze ve celle)'yi sevmek, mührü iyilik ve adalet, tahkiki ise borçluya ve yaşlıya ikramda bulunmaktır.

Allah (Subhanehu ve Teala)'yı sevmek farzdır. Bu da kişinin Allah'ı gereken şekilde sevmesi, kendisine farz kıldığı şeyleri sevmemesi, haram kıldığı şeyleri sevmemesi, O'nun emirlerini ve yasaklarını tebliğ eden Resulu'nu -daha önce geçtiği üzere- malından ve ailesinden daha çok sevmesi, din hususunda Allah'tan alıp ulaştırdığı şeylere rıza göstermesi ve bunları hoşnutlukla ve teslimiyetle kabul etmesi, Resulleri, Nebileri ve onlara güzellikle tabi olanların hepsini Allah azze ve celle için sevmesi, kâfirlere ve günahkârlara Allah azze ve celle için buğzetmesidir. Sevginin bu kadarı vacip olan imanın tamam olması için zorunludur. Kim bunlardan bir şey eksiltirse vacip olan imandan o şey miktarınca eksilmiş demektir.

⁵ (Nesai, 4987.)

⁶ (Ahmed b. Hanbel, Müsned, (4/11).)

⁷ (Taberani, el-Kebir, (20/606).)

Allah (azze ve celle) şöyle buyurur:

"Rabbine yemin olsun ki, aralarında çıkan anlaşmazlıklarda seni hakem tayin etmedikçe ve verdiğin hükümden dolayı içlerinde bir sıkıntı duymayıp sana tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar." (Nisa, 65)

Aynı şekilde bu konuda da kim bir şeyi terk ederse O'nun sevgisinden o kadar eksiltmiş olur. Çünkü sevgi, farzları yerine getirmeyi ve haramları terk etmeyi gerektirir.

Ebu Nuaym'ın Ömer b. Hattab'tan rivayet ettiğine göre Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Salim -Ebu Huzeife'nin azatlı kölesi- Allah'ı çok sever, O'ndan korkmasaydı bile isyan etmezdi."⁸ Yani kendisini O'na isyan etmekten alıkoyan Allah sevgisine işaret etmektedir.

Ebu Ubeyd, Garib'ul Hadis isimli kitabında Ömer'in şöyle dediğini rivayet eder:

"Suheyb ne güzel kuldur! Allah'tan korkmasaydı bile ona isyan etmezdi."⁹

Hasan b. Âdem der ki: "Allah'ı sev ki o da seni sevsin. Şunu da bil ki O'na itaati sevmedikçe O'nu sevmiş olmazsın."

Abdullah b. Huneyf anlatıyor: "Bir adam Râbia'ya gelip 'Ben seni Allah için seviyorum' dedi. Râbia şöyle yanıtladı: O zaman beni kendisi için sevdiğin zata isyan etme!"

Zünnun'a soruldu: "Rabbimi ne zaman severim?" Zünnun dedi ki: "O'nun buğzettiği şey sende bulunmadığı zaman..."

Ebu Yakub en-Nehrecûri şöyle demiştir: "Allah (azze ve celle)'yi sevdiğini iddia edip de O'nun emirlerine uymayan kişinin iddiası batıldır. Ve Allah'tan korkmayıp da O'nu sevdiğini iddia eden ise aldanma içerisinde."

Yahya b. Muaz şöyle demiştir: "Allah (Subhanehu ve Teala)'yı sevdiğini iddia edip de sınırlarına riayet etmeyen kişi sözünde samimi değildir."

Kulun, bir kişiyi ancak Allah için sevmekle ve küfre geri dönmekten ateşe atılmaktan korktuğu gibi korkmadıkça imanın lezzetini alamayacağı daha önce geçmişti. Bunun içindir ki, Allah için sevmek ve Allah için buğz etmek imanın esaslarındandır.

Muaz b. Enes (radiyallahu anh)'dan Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Kim Allah için verir, Allah için esirger, Allah için sever, Allah için buğzederse imanı kemale ermiştir."¹⁰

Yine İmam Ahmed'den gelen bir rivayette Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e "Hangi iman daha faziletlidir?" diye soruldu. Buyurdu ki: "Allah için sevmen, Allah için buğz etmen ve dilini Allah'ı zikretmek için kullanmandır."¹¹

Ebu Umame (radiyallahu anh)'dan Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu rivayet edilmiştir: "Kim Allah için sever, Allah için buğzeder ve Allah için verirse imanı kemale ermiş demektir."¹²

Ebu Zer (radiyallahu anh)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "İmanın en faziletlisi Allah için sevmek, Allah için buğz etmektir."¹³

⁸ (Tirmizi, 2521. Tirmizi hadisin hasen olduğunu söylemiştir.)

⁹ (Müsned, 5/247)

¹⁰ (Ebu Davud, 4681)

¹¹ (Ebu Davud, 4595; İmam Ahmed, Müsned, 5/146. "Amellerin en faziletlisi" lafızıyla rivayet etmiştir.)

⁸ (Hilye, 1/177)

⁹ (Garibul Hadis, 3/394.)

Bera b. Azib (radiyallahu anh)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) "İman kulplarının en sağlamı Allah için sevmen ve Allah için buğzetmendir"¹⁴ buyurmuştur.

Amr b. el-Cemuh'tan rivayetle Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Bir kul Allah için sevip Allah için buğzetmedikçe gerçek manada imanı bulmuş olmaz. Ne zaman ki Allah için sever, Allah için buğzeder, Allah'ın dostluğunu hak etmiş demektir. Şüphesiz kullarımdan benim dostlarım ve yarattıklarımdan sevdiğim kimseler benim anmamla anılırlar, ben de onların zikretmesiyle zikredilirim."¹⁵

Bu minvalde birçok hadis vardır.

Leys Mücahid'den, İbn Abbas'ın şunu söylediğini rivayet eder: "Kim Allah için sever, Allah için buğzeder, Allah için dostluk eder, Allah için düşmanlık gösterirse bununla Allah'ın dostluğunu kazanmış olur. Bir kul bu hal üzere olmadıkça namazı ve orucu çok olsa bile imanın lezzetini alamaz. Şimdi ise dostlukların geneli dünya işleri hususunda kurulmaktadır. Bu dostluk taraflara bir yarar sağlamaz." Bunu İbn Cerir et-Taberi tahric etmiştir. Yine İbn Cerir et-Taberi, Abdullah b. Mesud (radiyallahu anh)'dan şöyle rivayet eder:

"Kim Allah için sever, Allah için buğzeder, Allah için tutar, Allah için verirse imanı kemale ermiştir."

Hâkim Aişe'den, Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: "Şirk karanlık bir gecede kaya üzerindeki bir karıncanın yürüyüşünden daha gizlidir. En hafifi, bir zulmü sevmen ve adalete uygun bir şeye buğzetmendir. Din Allah için sevip Allah için buğzetsen başka bir şey midir!? Allah azze ve celle şöyle

buyurur: 'De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki o da sizi sevsin.' (Al-i İmran, 31)"¹⁶ Bu hadiste Allah'ın buğzettiği şeyleri sevmenin ve sevdiği şeylere buğzetmenin gizli şirkten olduğu anlaşılmaktadır.

Mücahid "Bana ibadet ederler ve hiç bir şeyi ortak koşmazlar" (Nur, 55) ayeti hakkında "yani O'ndan başka bir şeyi sevmeyenler" demiştir.

O halde tevhidin kemale ermesi için ancak Allah (Subhanehu ve Teala)'nın sevdiklerini sevmek ve buğzettiklerine buğzetmek zorunludur. Aynı şekilde iman da bununla tamam olur.

Velhamdulillahi Rabbil alemin

¹⁴ (Müsned, 4/286.)

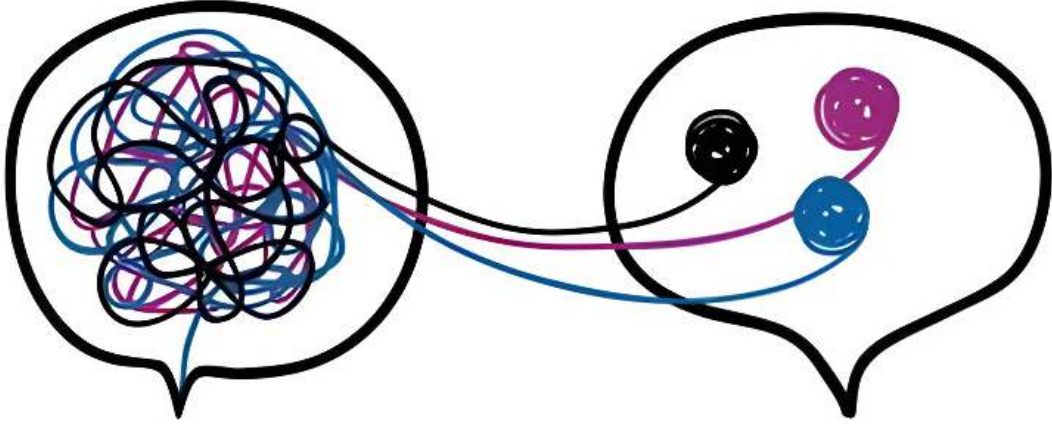
¹⁵ (Müsned, 3/430.)

¹⁶ (Hakim, 2/291. Hakim, isnadının sahih olduğunu söylemiştir.)

Gıybet ve İftira

Ümmü Fırdevs

**DİL
AFETİ**

İnsana verilen nimetler arasında belki de en dikkat çekici olanlardan biri dildir. İnsan dil sayesinde düşüncelerini ifade eder, duygularını paylaşır ve başkalarıyla iletişim kurar. Ancak aynı dil, kontrol edilmediğinde büyük günahların ve kırgınlıkların sebebi de olabilir.

Bir söz bazen bir kalbi sevindirir, bir insanı hayra teşvik eder. Fakat bazen de tek bir söz kalpleri kırabilir, dostlukları bozabilir ve insanların itibarını zedeleyebilir. Bu nedenle İslam dini, dilin korunmasına büyük önem vermiştir.

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“İnsan hiçbir söz söylemez ki yanında gözetleyen, yazmaya hazır bir melek bulunmasın.” (Kaf, 18)

Bu ayet bize her sözün kaydedildiğini hatırlatır. İnsan çoğu zaman söylediği sözleri unutabilir, fakat Allah katında hiçbir söz kaybolmaz.

Rasûlullah (sas) de dilin tehlikesine dikkat çekerek şöyle buyurmuştur:

“Kul bazen Allah'ın rızasını kazandıracak bir söz söyler; onunla ne kadar yükseltileceğini düşünmez ama Allah o söz sebebiyle onun derecesini yükseltir.”

Kul bazen de Allah'ın gazabını gerektiren bir söz söyler; onun neye sebep olacağını düşünmez fakat o söz sebebiyle cehenneme düşer.” (Buhârî)

Bu hadis, küçük görülen sözlerin bile insanın ahireti üzerinde büyük etkileri olabileceğini göstermektedir.

Gıybet: Kardeşinin Etini Yemek

Dilin en yaygın ve en tehlikeli afetlerinden biri gıybettir. Gıybet, bir insanın hoşlanmayacağı bir özelliğini onun arkasından dile getirmektir.

Allah Teâlâ gıybeti çok çarpıcı bir benzetmeyle yasaklamıştır:

“Biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz. O hâlde Allah'tan korkun.” (Hucurât, 12)

Bu ayet, gıybetin ne kadar çirkin bir davranış olduğunu gözler önüne sermektedir. İnsan nasıl ki ölü bir insanın etini yemekten tiksiniirse bir Müslümanın arkasından konuşmaktan da aynı şekilde sakınmalıdır.

Rasûlullah (sas) gıybeti şöyle açıklamıştır:

“Kardeşini hoşlanmayacağı bir şeyle anmandır.” (Müslim)

Sahabeden biri: “Ya söylediğim şey onda gerçekten varsa?” diye sorunca Peygamber (sas) şöyle buyurmuştur:

“Eğer söylediğin şey onda varsa gıybet etmiş olursun; yoksa ona iftira etmiş olursun.”

Bu hadis, insanların çoğu zaman farkında olmadan gıybet edebileceğini göstermektedir.

İftira: Daha Büyük Bir Günah

Bir insan hakkında doğru olmayan bir şeyi söylemek ise iftiradır. İftira, sadece bir söz değildir; aynı zamanda bir insanın onuruna, şerefine ve itibarına saldırıdır.

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Mümin erkeklere ve mümin kadınlara işlemedikleri bir şey sebebiyle eziyet edenler, büyük bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.” (Ahzâb, 58)

İftira toplumda güveni zedeler, insanlar arasında kin ve düşmanlık doğurur. Bu yüzden İslam, insanların haysiyetini korumayı büyük bir sorumluluk olarak görmüştür.

Dilin Kalple Olan İlişkisi

İnsanın dili çoğu zaman kalbinde olanı ortaya çıkarır. Bu yüzden selef âlimleri dilin kalbin aynası olduğunu söylemişlerdir.

Hasan el-Basrî rahimehullah şöyle demiştir:

"Mümin dilini kontrol eder; münafık ise dilini serbest bırakır."

Yani mümin konuşmadan önce düşünür. Söylediği sözün Allah katında nasıl karşılanacağını hesaba katar.

İbn Mes'ûd radiyallahu anh ise şöyle demiştir:

"Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki, yeryüzünde dil-den daha çok hapsedilmeye muhtaç bir şey yoktur."

Bu sözler, dilin kontrol edilmediğinde insan için ne kadar büyük bir tehlike olabileceğini göstermektedir.

Dilimizi Nasıl Koruyabiliriz?

Dilin afetlerinden korunmak için bazı basit ama önemli adımlar vardır:

*Konuşmadan önce düşünmek.

*Söylenecek sözün faydalı olup olmadığı tartılmalıdır.

*Faydasız ve kırıcı sözleri terk etmek.

Rasûlullah (sas)şöyle buyurmuştur:

"Kim Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsa ya hayır söylesin ya da sussun."
(Buhârî, Müslim)

*Başkalarının kusurlarıyla meşgul olmamak.

*İnsan kendi eksiklerini düzeltmeye yönelmelidir.

*Dili zikir ve güzel sözlerle meşgul etmek.

Güzel sözler kalpleri birleştirir ve toplumda sevgi oluşturur.

Sonuç olarak;

Dil küçük bir organ olmasına rağmen insanın hayatında büyük bir etkiye sahiptir. Bir söz bazen bir kalbi onarır, bazen de kırılmasına sebep olur. Bu yüzden insan, söylediği her sözün sorumluluğunu taşıdığını unutmamalıdır.

Gıybet ve iftira sadece bireysel günahlar değildir; aynı zamanda toplumun huzurunu da bozan davranışlardır. Bu sebeple herkes dilini korumaya gayret etmeli, başkalarının onurunu ve haysiyetini zedeleyecek sözlerden uzak durmalıdır. Unutulmamalıdır ki kıyamet günü insan, söylediği her sözün hesabını verecektir.

Allah Teâlâ bizleri dilini koruyan ve güzel söz söyleyen kullarından eylesin.

Akdeniz Kıyılarından Sahra ölü'nün Kumlarına: Cezayir

Burak Özdiken

Kuzey Afrika'nın kalbinde yer alan Cezayir, doğusunda Tunus ve Libya, batıda Fas ve Batı Sahra ile çevrili ve yüz ölçümü bakımından Afrika'nın en büyük iki ülkesinden biridir. Yarı kurak bir iklime sahip olan ülkenin topraklarının büyük bölümü Sahra Çölü ile kaplıdır; nüfusun çoğunluğu ise daha verimli ve dağlık yapısıyla öne çıkan kuzey kesimlerde yaşamaktadır. Yaklaşık 44 milyonluk nüfusuyla Cezayir, Afrika'nın en kalabalık onuncu, dünyanın ise en kalabalık 33. ülkesidir. Resmî dilleri Arapça ve Berberice olan ülkede, halkın büyük bölümü Arapçanın Cezayir lehçesini konuşmaktadır. Fransızca, resmî statüye sahip olmakla birlikte medya, eğitim ve bazı idari alanlarda yaygın biçimde kullanılmaktadır. Nüfusun çoğunluğunu Araplar oluştururken, Berberiler de dikkate değer bir azınlık durumundadır. Sünni İslam, nüfusun yaklaşık %99'u tarafından benimsenen ve devletin resmî dini olarak uygulanan inançtır.

Antik Çağ'dan günümüze tarihi boyunca istilalara, fetihlere ve imparatorluklara şahitlik etmiş olan Cezayir birçok millete ev sahipliği yapmıştır. Cezayir topraklarının bilinen en eski yerleşimcileri M.Ö. 10. yüzyılda Suriye bölgesinden gelerek Kuzey Afrika'daki Akdeniz kıyılarına yerleşen Fenikelilerdir. M.Ö. 9. yüzyıldan itibaren uzun yüzyıllar boyunca Kartaca hâkimiyetinde kalan Cezayir toprakları, M.Ö. 146'da Kartaca'yı ele geçiren Roma İmparatorluğu'nun, Roma İmparatorluğu'nun yıkılışından sonra da sırasıyla Vandalların ve Bizans İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altına girmiştir.

Henüz 7. asrın sonlarında İslam ordularının fetih hareketlerine muhatap olan Cezayir topraklarında İslamiyet 8. yüzyılın başlarından itibaren hızla yayılmış, ilk İslam devleti de 777 yılında kurulan Rüstemî Devleti olmuştur. Bu tarihten itibaren Cezayir

topraklarında Rüstemiler, Ağlebîler ve İdrisîler etkili olmuş, 10. yüzyıldan itibaren bölge sırasıyla Fatimîler, Murabıtlar ve Muvahhidler'in kontrolüne geçmiştir.

12. yüzyılda Muvahhidler'den sonra Cezayir topraklarının doğu kesimi Hafsî Devleti'nin, orta ve batı kesimler ise Abdülvadiler'in kontrolü altına girmiş, bu durum 15. yüzyıldan itibaren Abdülvadiler'in zayıflamasına kadar devam etmiştir. Nihayet 16. yüzyılın başlarında merkezî otorite zayıflamış ve bedevî kabileler ayaklanmış, bazı şehirler bağımsızlığını ilan ederken, kıyı şehirlerinin bir kısmı da İspanyolların hâkimiyeti altına girmiştir.

Cezayir'deki Osmanlı hâkimiyeti tam da bu dönemde gerçekleşmiştir. Cezayir halkının yardımına koşan Oruç ve Hızır Reis (Barbaros Hayreddin) kardeşler, 1516 yılında bölgeyi İspanyolların elinden kurtarmış, halk da Oruç Reis'i Şerşel ve Cezayir Sultanı ilan etmiştir. Oruç Reis'in İspanyollarla yapılan savaşta ölmesi üzerine yerini alan kardeşi Barbaros Hayreddin, Yavuz Sultan Selim'den destek istemiştir. Yavuz'un büyük desteğinin alınması ve padişah adına hutbe okutulması ile Cezayir 1518 yılında tam anlamıyla Osmanlı hâkimiyeti altına girmiş, Kanuni devrinde ise Barbaros Hayreddin Paşa İstanbul'a davet edilerek Cezayir Beylerbeyi ilan edilmiş ve donanmanın başına getirilmiş; böylece Cezayir Osmanlı'ya bağlı bir beylerbeyliğe dönüşmüştür. Cezayir'de 3 asrı aşkın bir süre devam eden bu süreç genel olarak beylerbeyleri dönemi (1518-1587), paşalar dönemi (1587-1659), ağalar dönemi (1659-1671) ve çayılar dönemi (1671-1830) olmak üzere dört döneme ayrılmaktadır.

1830: Fransız İşgali ve Sömürge Dönemi

19. yüzyılın ilk çeyreğinde Cezayir'i ele geçirmek için fırsat kollayan Fransa, 1830 yılında Cezayir Limanı'na asker çıkartarak

bayrak asmış, ancak Emir Abdulkadir ve Emir Ahmed'in öncülük ettiği bir direniş hareketi ile karşılaşmıştır. Yavaş ilerleyen işgal süreci, Emir Abdulkadir'in 1847 yılında Fransız güçleri tarafından ele geçirilmesi ile hızlanmış ve Fransa 1857 yılında tüm Cezayir'i kontrolü altına almıştır. Bölgeyi 1830-1870 yılları arasında Arap Büroaları adı verilen askerî idare biçimi ile yöneten Fransa, daha sonra Cezayir'i Paris'teki İçişleri Bakanlığı'na bağlamıştır.

Direnişin Başlaması ve Setif ve Guelma Katliamı

Sömürge dönemi boyunca irili ufaklı isyan ve direniş hareketleriyle Fransız işgaline karşı bir mücadele sergilenmişse de, Cezayir'de bağımsızlık yolundaki kararlı mücadele Birinci Dünya Savaşı sonrasında başlamıştır. 1920'li ve 30'lu yıllarda sürdürülen bu mücadelede öne çıkan bazı örgütler, Emir Abdulkadir'in torunu Emir Halid'in öncülük ettiği "Jeune Afrique", Mesâlî el-Hâc önderliğinde kurulan "Necmetü's-Şimâli İfrikîyye", ismi daha sonra "Hizbü's-Şabi'l Cezairi" olarak değiştirilen "el-İttihad ul-Vatanli Müslimi Şimali İfrikîyye" ve en önemlisi Abdullah bin Badis tarafından kurulan "Cemiyetü'l-Ulemai'l-Müslimin"dir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın bitişini kutlayan Cezayirli hedef alan ve 50 bine yakın insanın katledildiği Setif ve Guelma Katliamı, bağımsızlık mücadelesinde bir eşik oluşturmuştur.

Nazi Almanyasının yenilgisini ve savaşın bitişini, sömürgeciliğin sona ermesi yolunda önemli bir aşama olarak değerlendiren Cezayir halkı bu olayı kutlamak için 8 Mayıs 1945'te, Setif kenti başta olmak üzere birçok şehirde izin alarak gösteri yapmak istemiştir.

Gösterilerde Cezayir bayrağı açılmayacak, hiçbir partinin de bayrak ve pankartı kullanılmayacaktır. Sidi Bel Abbas gibi şehirlerde izin alınmasından dolayı herhangi bir olay yaşanmamıştır; ancak Setif, Kharat ve Guelma gibi şehirlerde meydana gelen gösterilerde şiddetli çatışmalar yaşanmıştır. Bu şehirler, Avrupalı Cezayirlilerin de yoğun oturduğu yerlerdir. Buralarda 8.000 kadar Fransa, İngiltere ve Rusya bayrağı kullanıldığı belirtilmektedir. Bir müddet sonra zaferden dolayı sevinç gösterilerinde bulunan kalabalık, hapiste olan Messali Hadj'in da serbest bırakılması için "Messali Hadj'a Özgürlük", "Yaşasın Bağımsız Cezayir", "Eşitlik ve Adalet İstiyoruz", "Hürriyet" gibi pankartlarla sloganlar atarak yürümeye başlamıştır. Kalabalık Fransa Oteli'ne kadar geldiğinde polis olaya müdahale etmiş ve pankartları toplamıştır. Meydana gelen kargaşada polis bir anda kalabalığa silah çekmiş ve çok büyük katliamların yaşanmasına sebep olmuştur. Fransa, isyanı bitirmek için sadece asker kullanmamış, aynı zamanda tank ve savaş uçaklarıyla da kalabalığın üzerine ateş açmıştır. Olaylar Konstantin, Blida, Oran (Vahran), Guelma gibi başka şehirlere de sıçramıştır. Olayda Messali Hadj'a göre 100 Avrupalı, 40.000 de Cezayirli öldürülmüştür. Fransız General Tubert'e göre 15.000 kişinin öldüğü belirtilirken, Cezayir resmi rakamlarına göre ise en az 45.000 kişinin öldüğü açıklanmıştır. Dönemin Amerikan Konsoloslugu kayıtlarına göre ise yaklaşık 40.000 kişi öldürülmüştür.

İkinci Dünya Savaşı Sonrası ve Bağımsızlık

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Fransa'nın Marshall Planı'nı kabul etmesi ve NATO'ya girmesi, öte yandan ABD'nin de bölgenin doğal kaynaklarını ele geçirmeye yönelik politikaları, Cezayir'deki süreci daha da sıkıntılı hale getirmiştir. Böyle bir

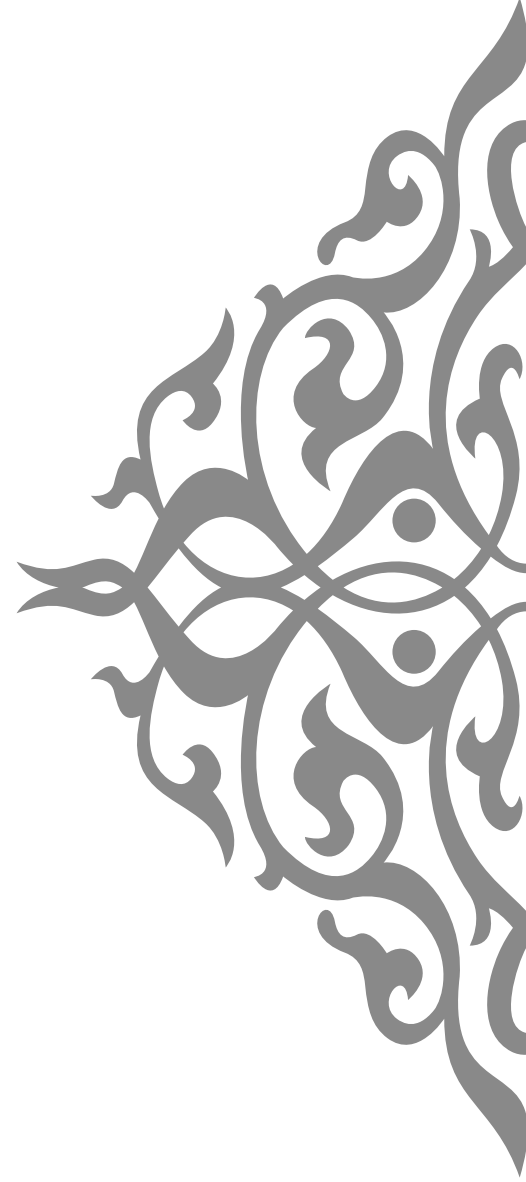
süreçte Cezayir'de bağımsızlık için silahlı mücadele dönemi başlamış, sekiz yıl devam eden savaşta yaklaşık 1,5 milyon Cezayirli hayatını kaybetmiştir. 1958 yılında Ferhat Abbas'ın başkanlığında Kahire'de bağımsızlık ilan edilerek geçici hükümet kurulmuş,1960 yılında da iki taraf arasında görüşmeler başlamıştır. 18 Mart 1962'de imzalanan Evianles-Bains Antlaşması'na göre Fransa, Cezayir'de yapılacak referandumdan bağımsızlık kararı çıkması halinde bunu kabul edeceğini açıklamış, 1 Temmuz'da gerçekleştirilen referandumun ardından 5 Temmuz 1962 tarihinde Cezayir tam bağımsızlığını kazanmıştır.

Modern Cezayir Devletinin Kuruluşu ve Sonrası

Bağımsızlığın ardından ülkenin ilk cumhurbaşkanı Ahmed Ben Bella oldu. Ancak 1965'te Houari Boumediene tarafından gerçekleştirilen darbe ile yönetim değişti. Boumediene döneminde devletçi ve sosyalist politikalar benimsendi; petrol ve doğal gaz kaynakları millileştirildi.

1990'lı yıllar ise Cezayir için yeni bir travma dönemi oldu. Seçimleri kazanması beklenen İslami Selamet Cephesi'nin engellenmesi üzerine ülke iç savaşa sürüklendi. Yaklaşık 10 yıl süren çatışmalar binlerce insanın hayatına mal oldu.

2000'li yıllarda görece istikrar sağlansa da, 2019'da uzun süreli cumhurbaşkanı Abdelaziz Buteflika'nın istifasına yol açan kitlesel protestolar (Hirak Hareketi), halkın siyasi değişim talebinin hâlâ canlı olduğunu gösterdi.

Akıllı Telefonunuzu Neden Düzenli Kapatıp Açmalısınız

Burak Eryılmaz

Nisan 2026
63. Sayı

takvadergisi.org

Telefonunuzun şarjı aniden bitmiyor, durduk yere ısınmıyor veya ekranınızda garip pop-up reklamlar belirmiyor olabilir. Peki, bu güvende olduğunuz anlamına mı gelir? Eskiden telefonunuza bir virüs bulaştığını anlamak nispeten kolaydı; cihazınız "ben hastayım" diye bağırırdı. Ancak siber güvenlik dünyasında kurallar değişti. Günümüzün gelişmiş casus yazılımları sessizce çalışıyor.

Eskiden siber güvenlik tavsiyeleri basitti: "Tanımadığınız kişilerden gelen e-postalardaki linklere tıklamayın." Bu kural hala geçerli olsa da artık yeterli değil. Çünkü "Sıfır Tıklama" (Zero-Click) saldırılar, kullanıcının hiçbir etkileşimine ihtiyaç duymuyor. Bundan Pegasus casus yazılımını anlattığımız yazımızda bahsetmiştik. Kısa-ça hatırlatacak olursak;

Telefonunuza gelen (ve sizin belki de hiç görmediğiniz) sessiz bir mesaj, cevapsız bir arama veya bir iMessage bildirim, cihazınızın arka kapılarının kırılması için yeterli olabiliyor. Tıklamak yok, şifre girmek yok, hata yapmak yok. Siz telefonunuzu masaya bırakıp kahvenizi yudumlar, cihazınız çoktan ele geçirilmiş olabiliyor. Bu ürkütücü tablo karşısında kendimizi nasıl koruyacağız?

İşte tam bu noktada, NSA (ABD Ulusal Güvenlik Ajansı) hepimizin yapabileceği kadar basit ama bir o kadar etkili bir kaç çözüm öneriyor.

Geçtiğimiz günlerde NSA, hem iPhone hem de Android kullanıcıları için güncellenmiş bir mobil güvenlik rehberi yayınladı. Rehberdeki en dikkat çekici tavsiye ise şuydu: Cihazınızı haftada en az bir kez tamamen kapatıp yeniden başlatın.

Peki, bu kadar karmaşık "Sıfır Tıklama" saldırılarına karşı "kapatıp açmak" gibi eski usul bir yöntem nasıl işe yarayabiliyor? Bunun arkasında yatan teknik gerçek oldukça net:

Bellek Temizliği (Non-persistence): Modern zararlı yazılımlar (örneğin Pegasus gibi gelişmiş casus araçlar) cihazınızın sabit diskine yerleşip iz bırakmak istemezler. Bunun yerine cihazın geçici belleğinde (RAM) çalışmayı tercih ederler. Telefonunuzu yeniden başlattığınızda RAM tamamen temizlenir. Bu basit işlem, zararlı yazılımın çalışma döngüsünü kırar ve saldırganı cihazınızdan "atar".

Maliyet ve Zorluk: Yeniden başlatmak cihazınızı %100 hacklenemez yapmaz. Ancak saldırganın sisteme yeniden sızmasını gerektirir. Bu durum, siber suçlular için hem zaman kaybı hem de yakalanma riskinin artması demektir.

Kalıcı (persistent) zararlı yazılımlar telefonunuzun depolama alanına yerleşerek formata bile direnebilir. Ancak birçok gelişmiş 'Sıfır Tıklama' saldırısı, arkasında dijital bir iz bırakmamak için cihazın sadece geçici belleğinde (RAM) çalışmayı tercih eder. Telefonunuzu yeniden başlattığınızda bu geçici bellek sıfırlanır. Bu işlem cihazınızı tamamen temizleyebilir. Temizlemese de, saldırganın o anki bağlantısını koparır ve yazılımın çalışma döngüsünü kesintiye uğratarak onlara zaman kaybettirir.

Kendi Güvenlik Çemberinizi Oluşturun

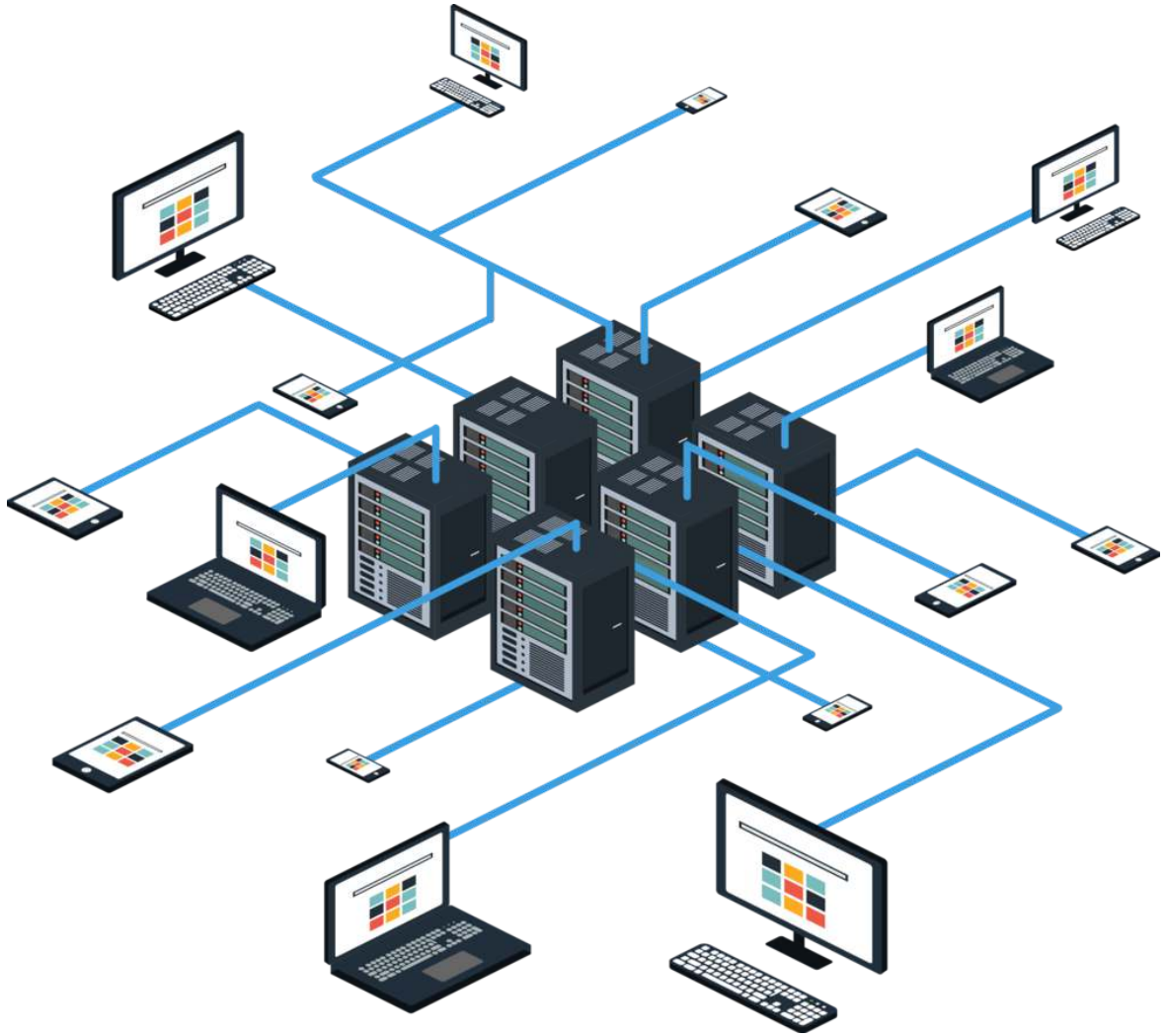
Akıllı telefonlarımız hayatımızın kara kutusu. Onları korumak, sadece şifre koymaktan ibaret değil. NSA'in rehberinden yola çıkarak, dijital sağlığınıza korumanız için uygulamanız gereken temel güvenlik check-list'i şu şekilde:

Haftalık "Restart": Düzenli olarak haftada en az bir kere telefonunuzu kapatın biraz kapalı bıraktıktan sonra yeniden açın.

Bağlantıları Kontrol Altında Tutun: Kullanmadığınız zamanlarda Bluetooth'u ve Wi-Fi'yi kapalı tutun. Açık bir kapı, her zaman davetsiz misafirleri çeker.

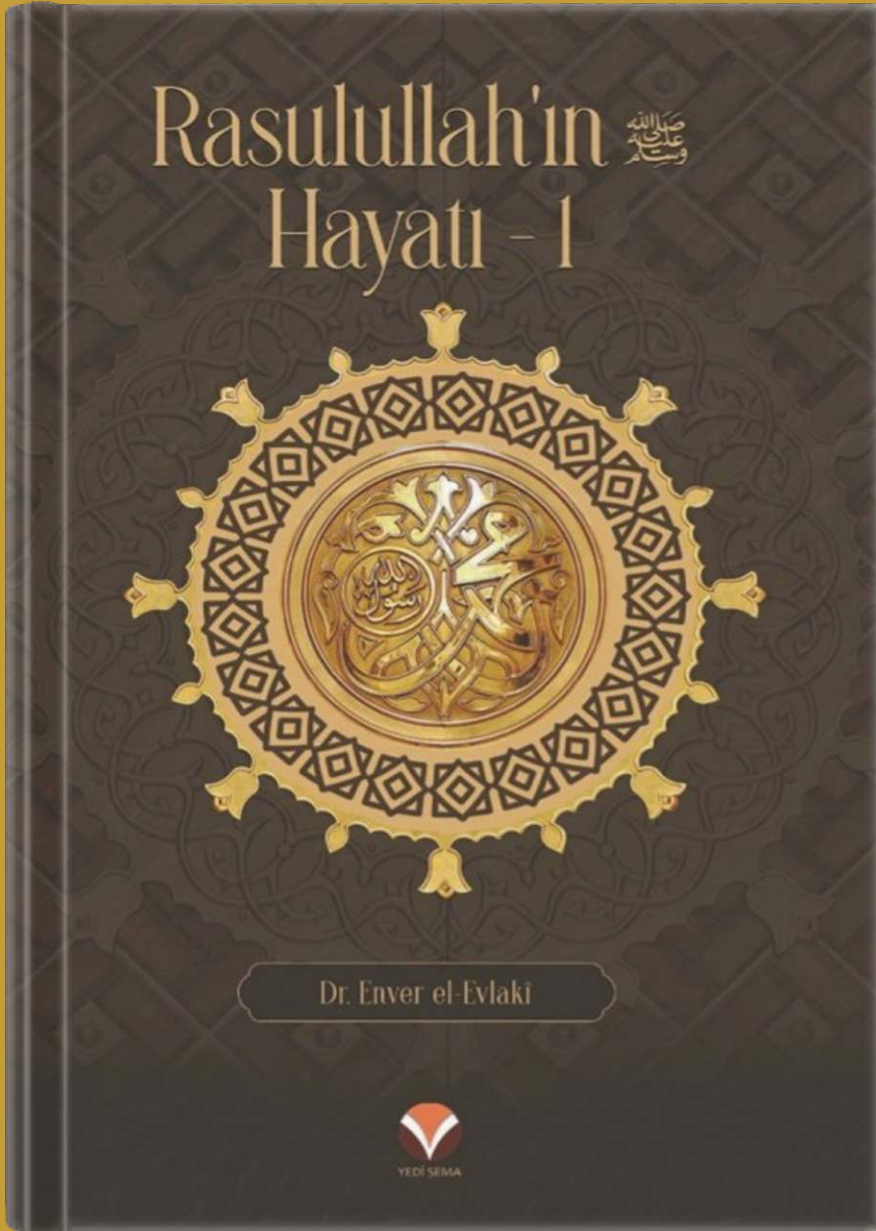
Ağınızı Seçin: Halka açık, şifresiz Wi-Fi ağlarında bankacılık veya özel işlemler yapmaktan kaçınin. Mecbursanız mutlaka güvenilir bir VPN kullanın.

Unutmayın; siber güvenlik bir varış noktası değil, sürekli devam eden bir yolculuktur. Ve bazen en güçlü kalkan, cihazınızın yan tarafındaki o küçük "Güç" düğmesidir.

RASULULLAH'IN (SAV) HAYATI

Enver el-Evlaki

Yazar Hakkında

Şeyh Enver el-Evlaki 1971 yılında ABD'nin New Mexico eyaletinde doğdu. Yemen'de iyi bilinen bir aileye sahip olan el-Evlaki'nin babası Yemen'in eski tarım bakanlarından. ABD'nin New Mexico eyaletinde tarım ekonomisi üstüne eğitim görmüş olan Enver el-Evlaki'nin babası Nasır el Evlaki, Yemen'de Tarım Bakanlığı'nın yanı sıra üniversite rektörlüğü de yapmış bir akademisyendi. Yedi yaşına dek Amerika'da yaşayan Enver el-Evlaki, daha sonra ailesiyle Yemen'e dönerek İslami eğitim almaya başladı. 1991'de inşaat mühendisliği okumak üzere Yemen hükümetinin verdiği bursla ABD'ye döndü. Öğrenciliği sırasında Müslüman Öğrenciler Birliği'nin başkanlığını yaptı. San Diego Üniversitesi'nde Eğitim Liderliği yüksek lisansı ve George Washington Üniversitesi'nde İnsan Kaynakları doktorası yaptı.

İslami tebliğ çalışmalarına da başlayan Şeyh Enver el-Evlaki 1994 yılında Denver İslam Cemaati'nde imamlık yapmaya başladı. Daha sonra Colorado, California, Washington ve Virginia eyaletlerinde de imamlık yaparak küfrün merkezi Amerika'da İslam'ın nurunu yayan tevhid ve cihad şuuruna ermiş birçok davetçi yetiştirdi.

İngiltere'de akıcı İngilizcesiyle verdiği vaazlar çok büyük yankılar uyandırır da, daha köklü çalışmalar yapmaya karar veren Enver el-Evlaki, 2004 başlarında eşi ve çocuklarıyla birlikte Yemen'e geri dönüş yaptı ve güneydeki Şebva vilayetine yerleşti. 2006 yılında el-Kaide bağlantısı suçlamasıyla Yemen'de tutuklanan Şeyh el-Evlaki, 2007'de aşiretinin de yardımıyla 18 ay sonra serbest bırakıldı.

Şeyh El-Evlaki'nin yaptığı dersler, İslam coğrafyasını yerle bir eden Haçlılar için kâbus olmaya başlamıştı. 2009 yılında Detroit'e giden bir uçağı havaya uçurma girişiminde bulunan Nijeryalı Ömer Faruk Abdülmuttalib'in Enver el-Evlaki'nin cihad fetvalarından yola çıkarak bu işi yaptığı söylendi. Aynı şekilde 2009 yılında da Amerika'nın Fort Hood Askeri Üssünde 13 Amerikan askerini öldüren Binbaşı Nidal Malik Hasan adlı askeri psikiyatrin, el Evlaki'den, elektronik posta yoluyla dini tavsiyeler aldığı ortaya çıktı. Şeyh el-Evlaki saldırıları bizzat emretmiş olmasa da, ilham kaynağı olmakla Amerika tarafından suçlanmaya başlandı.

30 Eylül 2011 günü şeyh Enver el-Evlaki arabayla hareket halindeyken Amerikan insansız uçaklarının hedefi oldu. Bu kez başarmıştı şeytanın askerleri. Titredi çöl, sarsıldı gökyüzü... Can vermişti imam, o çok sevdiği Yemen topraklarında. Saldırıdan sonra cesetleri teşhis etmek mümkün olmadı, çünkü ortada sağlam bedenler kalmamıştı. Ceset parçaları toplandı ve bölge halkı tarafından bereketlendirsın diye Yemen'in kurak topraklarına gömüldü

Kitap Hakkında

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hayatı, İslam tarihidir ve onun hayatını okumakla İslam tarihini okumuş oluruz. Davet hayatımızda yapmamız ve bilmemiz gereken örnek davranışları onun siretinde bulabiliriz. Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hayatı tam anlamıyla İslam tarihidir. Yani biz yalnızca bir şahsın biyografisi üzerinde durmuyor, dinimizin tarihini de öğreniyoruz.

Sa'd b. Ebi Vakkas (radiyallahu anh)'ın oğlu Muhammed der ki: "Babam bize Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in savaşlarını öğretirdi, bize Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in siretini öğretirdi ve 'bunlar sizin ceddinizin sünnetidir, onları bilin' derdi."

Onlar sireti, megazî manasında kullanırlardı; megazî ise savaş demektir. Çünkü Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hayatının sonraki dönemi megazî ile geçmiştir. Bu yüzden de megazî kelimesini onun hayatının tamamı için kullanıyorlardı. Ali (radiyallahu anh)'ın torunu olan Ali b. Hüseyin der ki;

"Bize Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in sireti de Kur'an'ın öğretildiği gibi öğretilirdi." Bu durum siretin onlar için ne kadar önemli olduğunu bize gösterir.

